

Vestfold
og Telemark
revisjon

Revisjonsplan

Skien kommune

Regnskapsåret 2024

Møte i kontrollutvalget 8. november 2024

Til kontrollutvalget

Formålet med denne presentasjonen er å gi kontrollutvalget informasjon om planen for revisjon av Skien kommune og Skien Fritidspark KF for regnskapsåret 2024.

Revisor skal rapportere om sitt arbeid og resultatene av sin revisjon til kontrollutvalget. Revisjonsplanen og rapportering gjennom året skal gi kontrollutvalget et grunnlag for å ivareta sitt tilsyns- og påseansvar med revisors arbeid.

I denne presentasjonen vil vi redegjøre for revisjonsplanen og forhold som kan påvirke vårt arbeid.

Innhold

1. Formålet med regnskapsrevisjon
2. Revisjonsplan
3. Risikovurderinger
4. Fokusområder og angrepsvinkler
5. Forenklet etterlevelseskontroll (FEK)
6. Skien Fritidspark KF
7. Tidsplan og leveranse
8. Revisjonsteamet

1. Formålet med regnskapsrevisjon

Regnskapsrevisjonens innhold

- Revisor skal vurdere om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift.
- Revisor skal vurdere om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift.
- Revisor skal vurdere om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever. Revisor skal vurdere om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet. Revisor skal se etter om årsberetningen gir dekkende opplysninger om vesentlige beløpsmessige avvik fra årsbudsjettet og om vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene.
- Revisor skal gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil.

2. Revisjonsplan

- Revisjonsplanen er det overordnede planleggingsdokumentet for gjennomføring av regnskapsrevisjon.
- Formålet med revisjonsplanen er å gi kontrollutvalget informasjon om de overordnede vurderingene og hensynene som revisor har lagt vekt på i planleggingen av revisjonsarbeidet. Revisjonsstandarden "Planlegging av revisjon av et regnskap" ligger til grunn for revisjonsplanen.
- Ved planlegging av revisjonsoppdraget skal revisor vurdere kontrollmiljøet i kommunen. Det omfatter bl.a. vurdering av den administrative oppbygningen, kompetansen, eventuelle skifte av nøkkelpersonell, omorganisering, sentral/desentral regnskapsføring og endringer av økonomisystem mv.
- Vurderingen av kontrollmiljøet har betydning for de ressursene vi planlegger å bruke på revisjon av oppdraget.
- Vurdering av risiko og vesentlighet er en viktig del av planleggingen. Det skal vi si litt mer om senere.

Hovedaktiviteter i revisjonsprosessen

Vesentlighet i revisjonssammenheng

- Vesentlighet er et sentralt begrep ved både planlegging, gjennomføring og avslutning av revisjonen.
- Definisjon av vesentlighet:

Feil i regnskapet er vesentlige dersom feilen kan forventes å påvirke brukernes økonomiske beslutninger som er basert på regnskapet.

  - Brukerne av regnskapet er først og fremst bystyret, kommunens administrasjon, offentlige myndigheter og långivere, men også ansatte, innbyggere og media.
- Revisor skal skaffe bevis for at det avlagte årsregnskapet ikke inneholder vesentlige feil.
- Vesentlighetsgrensen fastsettes ut fra kvantitative og kvalitative faktorer
  - Referanseverdier ut fra driftsinntekter/driftsutgifter, sum eiendeler, sum ubundne fond
  - Kommunens økonomiske stilling, likviditet, investeringsplaner
  - ROBEK
  - Organisering/omorganisering
  - Politiske satsningsområder
- Vi revurderer vesentlighetsgrensen i løpet av revisjonsprosessen.

Revisjonsrisiko

- Risiko handler om
  - hva som kan gå galt,
  - hvor sannsynlig er det at noe går galt og
  - hva er konsekvensen hvis det skulle gå galt.
- Revisor gjør risikoanalyser for å kartlegge hvor det kan foreligge risiko som medfører vesentlige feil i regnskapet.
- Revisjonsrisiko er risikoen for at revisor konkluderer feil på regnskapet, og avgir feil type revisjonsberetning.

Misligheter og feil

- Revisor skal bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil.
- Ubevisste feil: Slurv / manglende kompetanse
- Bevisste feil – misligheter:
  - Underslag av eiendeler
  - Uredelig regnskapsrapportering
- Alle avdekkede misligheter skal rapporteres til KU, uavhengig av om de medfører vesentlig feilinformasjon i regnskapet eller ikke.

Forespørsler til ledelsen

- Vi har et årlig møte med kommunens ledelse.
- Da samtaler vi om den økonomiske internkontrollen, misligheter og andre forhold som er relevante for vår planlegging og gjennomføring av revisjonen.
- Vi spør blant annet om:
  - endringer i rapporteringsrutiner, sentrale medarbeidere, programvarer
  - mislighetsrisiko
  - uvanlige transaksjoner og transaksjoner med nærstående
  - områder som administrasjonen selv vurderer som risikofylte

3. Risikovurdering

Regnskapslinjer	Kommentar	Risikoni vå
Merverdiavgift og merverdiavgifts-kompensasjon	Komplisert regelverk, mange transaksjoner, mange ansatte er involvert i behandling av inngående fakturaer og utfakturering. Risiko for foreldelse ved merverdiavgiftskompensasjon, og risiko for at kommunen urettmessig gjør krav på kompensasjon.	Høy
Selvkost	Komplisert regelverk, mange transaksjoner, viktig for innbyggerne som skal betale gebyr	Høy
Skillet investering/drift	Vurdering av om utgifter er vedlikehold (driftsutgift) eller påkostning (investeringsutgift) kan være vanskelig. Det er kun investeringsutgifter som kan lånefinansieres. Dette kan gi insitamant til å styre utgifter til investeringsregnskapet.	Høy
Økonomiske fullmakter	Delegeringsreglementet er avgjørende for hvordan myndigheten er fordelt, og har betydning for hvem som kan forplikte kommunen og disponere kommunens midler, og har også betydning for om kommunen kan utøve effektiv forvaltning.	Høy
Pensjon	Forpliktelser og midler utgjør svært store tall, komplisert regelverk og regnskapsmessig behandling, viktig for den enkelte ansatte at opplysninger er korrekt registrert hos pensjonsleverandør.	Middels

Regnskapslinjer	Kommentar	Risikonivå
Innkjøp/utgifter	Risiko knyttet til økonomiske fullmakter; det er mange ansatte som kan foreta innkjøp.	Middels
Inntekter <ul style="list-style-type: none"> • Rammetilskudd • Skatteinntekter • Andre overføringer og tilskudd 	Det er liten risiko for at rammetilskudd og skatteinntekter er feil, men det kan være risiko for at kommunen ikke får inn alle refusjoner og tilskudd.	Middels
Inntekter <ul style="list-style-type: none"> • Brukerbetalinger • Salgs- og leieinntekter • Eiendomsskatt 	Mange transaksjoner av ulik art, og grunnlag for fakturering skjer i ulike fagsystemer. Risiko for at tjenester ikke blir fakturert. Incentiver for misligheter knyttet til inntektsføring.	Middels
Anleggsmidler	Varige driftsmidler utgjør store beløp, risiko for feilaktig aktivering og manglende avskrivninger som gir feil i regnskapet.	Middels
Kundefordringer og andre fordringer	Risiko for at krav ikke blir betalt og kommunen taper penger. Risiko for at verdsettelsen ikke tar hensyn til sannsynlige tap.	Middels
Bank	Risiko knyttet til tilgang til bankkontoer og utbetalingsrutiner.	Middels
Lån	Risiko for at kommunen tar opp lån til utgifter som ikke kan lånefinansieres. Risiko for at det ikke betales minimumsavdrag.	Middels

Regnskapslinjer	Kommentar	Risikonivå
Bundne fond	Risiko for at avsetning og bruk ikke er iht. lov, forskrift eller givers betingelser.	Middels
Budsjett	Risiko for at budsjettbeløpene som er tatt inn i regnskapet ikke er i samsvar med budsjettvedtaket og risiko for at det ikke er tilstrekkelig redegjort for vesentlig budsjettavvik i årsberetningen.	Middels
Avslutning av regnskapet	Kommunestyrets budsjettvedtak setter rammer for disponering og inndekning.	Middels
Aksjer og andeler	Risiko for feil verdsettelse. Har aksjene og andelene en verdi som minst tilsvarer bokført verdi?	Lav
Utlån	Administrasjonen av startlån utføres av ekstern långiver. Omfang av utlån er betydelig.	Lav
Leverandørgjeld, offentlige avgifter og annen kortsiktig gjeld	Risiko for at det mangler gjeldsposter, er utgifter riktig periodisert ?	Lav
Lønn	Svært mange transaksjoner som reduserer risiko for vesentlige feil, velfungerende prosesser og kontroller	Lav
Noteopplysninger	Risiko for at noter inneholder feil, eller at forskriftsbestemte noteopplysninger mangler.	Lav
Årsberetning	Risiko for at årsberetningen inneholder feil, eller at lovbestemte opplysninger mangler.	Lav

4. Fokusområder og angrepsvinkler

Fokusområde	Risiko	Våre revisjonshandlinger
Kompensasjon for merverdiavgift	Er kravet riktig og ikke foreldet ?	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgang av kommunens rutiner for regnskapsføring og innrapportering av kompensasjon av merverdiavgift/ merverdiavgiftskompensasjon • Analyser av momskoder og beløp per art, funksjon og ansvar • Tilfeldige bilag velges ut for detaljert kontroll
Selvkost	Følges regelverket og er selvkostberegningene riktige ?	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgang av kommunens rutiner og vurdering av internkontroll på områdene inntekter og utgifter • Gjennomgang av etterkalkylene mot regnskap • Gjennomgang av hvilke vurderinger som ligger til grunn for elementene i etterkalkylen • Kontroll av regnskapsføring av selvkostfond og selvkostnote i årsregnskapet

4. Fokusområder og angrepsvinkler forts.

Fokusområde	Risiko	Våre revisjonshandlinger
Skille drift og investering	Er utgiftene i investeringsregnskapet nyanskaffelser eller påkostning ?	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgang av kommunens rutiner for å vurdere skillet mellom drift og investeringsutgifter • Analyse og detaljtester av enkelte utvalgte investeringsprosjekter • Analyse og evt. detaljtesting av store eller uvanlige transaksjoner i driftsregnskapet
Økonomiske fullmakter	Betaler kommunen kun for tjenester og varer som de har bestilt og mottatt ?	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgang av kommunenes rutiner for delegering. • Detaljtester ifm. kontroll av utgifter og lønn; er transaksjonene attestert og anvist av personer som har fullmakt til det.

4. Fokusområder og angrepsvinkler forts.

Fokusområde	Risiko	Våre revisjonshandlinger
Budsjett	Er budsjettallene i regnskapet i samsvar med budsjettvedtakene, og er det redegjort for vesentlige budsjettavvik i årsberetningen?	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgang av kommunenes rutiner for budsjettering og budsjettregulering. • Kontroll av om vedtatt årsbudsjett er lagt riktig inn i regnskapssystemet. • Kontroll av at bystyrevedtakene av økonomisk karakter er regulert i budsjettet. • Kontroller om årsregnskapet er i samsvar med regulert budsjett og om det er redegjort for vesentlige budsjettavvik i årsberetning

5. Forenklet etterlevelseskontroll (FEK)

- Formålet med forenklet etterlevelseskontroll er å legge til rette for jevnlig kontroll av økonomiforvaltningen som kan bidra til å forebygge og avdekke vesentlige feil og mangler i økonomiforvaltningen.
- Revisor skal basere FEK på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget.
- Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.
- Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse om resultatet av kontrollen (ISAE 3000). Uttalelsen avgis til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren.

FEK - risiko- og vesentlighetsvurdering

- Risiko- og vesentlighetsvurdering
  - Revisor skal identifisere områder i økonomiforvaltningen der det er størst behov for at regler og vedtak følges, og vurdere hvilke konsekvenser brudd kan få.
- Vesentlighet skal vurderes ut fra to forhold:
  - Kvantitativ vesentlighet: beløp i forhold til kommunen, pr. innbygger eller i forhold til en gruppe innbyggere.
  - Kvalitativ vesentlighet; manglende etterlevelse av krav som kan ha stor betydning for økonomiforvaltningen på grunn av f.eks. potensielt tap av tillit eller omdømme og samfunnsmessig aktualitet.
- Erfaringer fra tidligere forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen:
  - Internfakturering (2023) – Mangler avdekket. Forbehold
  - Offentlige anskaffelser (2022) – Kontrollen avdekket ikke vesentlige mangler
  - Selvkost (2021) - Kontrollen avdekket ikke vesentlige mangler
  - Tilskudd til private barnehager (2020) - Kontrollen avdekket ikke vesentlige mangler

FEK - risikovurdering

Områder som vurderes kontrollert	Risiko for avvik	Vesentlighet (beløpsmessig)
Offentlige anskaffelser	Høy	Høy
Internfakturering	Middels	Høy
Attestasjon og anvisning	Middels	Høy
Selvkost	Middels	Høy
Kontraktoppfølging	Middels	Middels
Offentlig støtte	Lav	Lav
Pasientmidler	Middels	Lav
Frivillig økonomistyring (NAV)	Lav	Lav
Uregistrerte midler, kontantkasser og bankkontoer	Middels	Lav

Valgt tema for FEK 2024

- Valgt område: **Attestantens rolle som ledd i internkontrollen**
- Formålet med FEK er å evaluere om den ansatte som har attestasjonsfullmakt kjenner til hva slags kontroller som skal utføres, før faktura sendes videre i fakturaflyt i økonomisystemet for anvisning og utbetaling.

Begrunnelse:

- Attestantens rolle er betydningsfull – Anskaffelsen kan bestå av varer og tjenester med høye beløp
- Kontinuerlig aktivitet
- Kontroll av at varen/tjenesten faktisk er levert og tilhører virksomheten

Problemstillinger for FEK

1. Hva slags retningslinjer og rutiner har Skien kommune for attestasjon?
2. Hva kontrollerer attestanten og følger attestanten retningslinjene?
3. Hva slags opplæring har attestanten fått for å utøve rollen?

Avgrensninger i FEK

- Kontrollen skal gjennomføres med begrensede ressurser
- Vi vil foreta intervju av tilfeldige utvalgte attestanter
- Kontrollen omfatter bare utvalgte stikkprøver

6. Skien Fritidspark KF

- Drives i henhold til kommunelovens kapittel 9.
- Egen daglig leder og styre, men bystyret er øverste organ. Kommunedirektøren kan ikke instruere foretaket, men har rett til å uttale seg.
- Budsjett og regnskap føres etter kommunale prinsipper.

Vi foretar risikovurderingshandlinger på samme måte som for kommunen

Fokusområde/angrepsvinkel for Skien Fritidspark KF:

- Kontroll av mva. og mva. kompensasjon
- Kontroll av økonomirapportering, budsjettvedtak og budsjettoppfølging
- Test av økonomisk internkontroll

7. Tidsplan og leveranse

Revisjonskalender	Leveranse	Tid
Risikovurdering	Uavhengighet Møte med ledelsen Revisjonsplan	August/oktober
Interimsrevisjon	Kartlegging av rutiner, testing av intern kontroll Oppsummering av løpende revisjon Evt. notat om svakheter og forbedringer til administrasjonen	September/desember
Årsoppgjørrevisjon	Revisjonsberetning Oppsummering av årsoppgjør Evt. nummerert brev	Februar- april
Deltakelse i KU og bystyret	Revisjonsberetning	April – juni

Revisjonskalender	Leveranse	Tid
Attestasjon av kompensasjonsmelding for merverdiavgift	Revisjonsberetning kompensasjonsmelding og signering av kravet hos skatteetaten	6 terminer gjennom hele året
Andre attestasjoner	ISA 805 - Revisjonsberetning av enkeltstående regnskapsoppstilling ISRS 4400 - Rapport om resultat av avtalte kontrollhandlinger ISAE 3000 – Attestasjonsuttalelse om reglement for finans- og gjeldforvaltning	Gjennom hele året
Forenklet etterlevelseskontroll med kommunens økonomiforvaltning	RSK 301 Attestasjonsuttalelse	Avhenger av valgte tema, frist 30. juni

8. Revisjonsteamet

Oppdragsansvarlig/statsautorisert revisor: Inger Lise Døvle

Teamleder regnskapsrevisjon: Elizabeth Kasin

Revisormedarbeider: Trud Callaerts

På vakt for fellesskapets verdier